

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
20 aug. st. v.
1 sept. st. n.

Este în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 34.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

VERONICA MICLE.

Literatura română éráş are doliu. Cunoscuta poetă lirică, Veronica Micle, care a colaborat și la »Familia«, a încetat din viață, la 4/16 august an. c. în sfânta mănăstire Varatic în România, unde s'a făcut și înmormântarea.

Pe cât de neașteptată a fost șcirea acésta, pe atâta este de mare și durerea ce simțim, căci perdurăm o colaborătoare cu talent, a cărei mörte totă literatura noastră o jeleşce.

Abia sânt doué luni, decând a murit Eminescu. Atunci Veronica Micle i-a dedicat »Lui« câteva strofe, care se 'ncheie cu următoarele cuvinte :

Déc' ar da un mort din grópă pentr'un resărit de lună
A sa liniște eternă, eu aș da de voie bună
Tóte razele din lună, tóte razele din sóre,
Să te pot uitá pe tine, să simt sufletul că-mi móre!

Acésta i-a fost cântul de lebedă. Dorul din cântec s'a realizat iute. I-a murit sufletul, i s'a stîns viața, acuma îl póte uitá . . .

*

Relativ la bóla și înmormântarea poetei, diarul »Lupta« din București a primit din Varatic următoarele informațiuni :

Veronica Micle venise, împreună cu fiica sa dșóra Eugenia, profesórá la Botoșani, să petrecă câtva timp în mănăstirea Varatic, unde aerul cel curat atrage în fiecare vérá mulți vizitatori. Suferiá inse continuu de dureri de cap, care în ultimul timp deveniseră nesuferite. Totuș ea erá întotdeauna veselá și zimbítóre.

În séra dílei de 2 august ea se simți cam indispusă, peste nópte reul începú să se manifeste în totă puterea lui. Totă díua de 3 august ea remase într'un fel de paralizie, nu mai putea spune un singur cuvânt. Ajutóre medicale i se deterá de dnii doctori Cantemir și Ursulescu, cari declararâ că nu este nici o speranță de scăpare. Pe la 11 ore séra ea își dádú obștescul sfêrșit.

Nu pot să nu amintesc, că starița mănăstirei, maica Eugenia Negri, s'a arátat demná de rangul ce pórtá.

În tot timpul bólei, împreună cu celelalte maice, ea a dat bolnavei cele mai părintești ingrigiri.

În díua înmormântării, 5 august, veni din Iași cealaltá fiică, dșóra Valeria, împreună cu dl doctor Taussig, care crede că Veronica Micle muri de congestiune cerebrală.

Pe la 3 ore, în fața întregului sobor și a tuturor vizitatorilor mănăstirei, după terminarea serviciului religios, dl Theodor G. Emandi, student al fáculității juridice din Iași, în numele studenților universitari rosti o frumoasă cuvântare, care umplú de lacrimi ochii asistenților. Dsa schiță meritele literare ale poetei, caracterisând tot-odată nobilele énsușiri a sufletului ei, numărând-o cu multá dreptate între cele întei poete a Románilor, aratá asemenea pierderea ce literatura lirică, încercâ prin mörtea Veronicăi Micle care cu maturitatea vârstei ar mai fi îmbogățit literatura.

Apoi dl Humulescu, student în teologie, rosti al doilea discurs bine simțit.

Mai multe coróne au fost depuse pe mormântul regretatei Veronica Micle. Întréga mănăstire erá cuprinsă de doliu.

*

În urmă étá și câteva date biografice.

Veronica Micle a fost româncă din Ardeal. S'a născut la 1850 în orașul Năsăud. Părinții sei la 1852

s'au mutat la Iași, unde tinera Veronică a făcut cursul școlilor primare și apoi cursul școlilor centrale.

La 1864 s'a măritat cu Stefan Micle, profesor la universitatea din Iași, de origine asemenea din Ardeal, dela Feléc de lângă Cluș. Densul i-a făcut cunoșcînța la școla centrală, fiind numit acolo ca delegat din partea guvernului. La 1879 bărbatu-seu, ajuns până atunci rector al universității din Iași, muri.

Peste câțiva ani véduva se mutá cu fiicele sale la București, unde trăi până la mörtea sa.

Cu asta ocașiune reproducem una din cele mai frumoșe inspirațiuni lirice ale poetei.

Lac-oglinnda.

(Copilei mele Valeria.)

Gozemiti, Iozemiti, vale tainică și dulce,
Pe-al teu sin ca de mătasă nemișcat și pacinic luce
Lac-oglinnda cu-a sa față netedă ca un cristal,
Vecinic limpedi a lui ape, vecinic făr de nici un val.

Călătorii spun că lacu-i o minune nestimată,
Resfrângend și stânci și arbori în oglinda sa curată,
Fără ca de când e lumea cineva să-i fi zărit
Apa tulbure vre-odată și-al seu luciu încreștit.

Lac-oglinnda 'n nepăsare și 'n eternă liniștire !
Cred că tu ai vădút multe și-ai remas în neclântire ;
Dar o clipă de-ai resfrânge starea sufletului meu,
Te vei tulburá îndată și-ai fi tulbure mereu.

Veronica Micle.

Crăiesă dinelor.

— Poveste. —

Bag sémă lumea asta n'a fost nici odată fără împérați ; așa a rënduit Dđeu ca unii ómeni să fie mai mari, alții mai mici, ér cei mai mici să se supună și să asculte de cei mai mari. Apoi, precum bine știți dvóstre : câte țeri, atâția împérați, așa erá din bétrâni, totă țera își avea împératul și tot satul popa și mergeau lucrurile strună de óble ; astăzi, fireșce, nu mai póte fi așa, că lumea s'a violenit și ómenii au sărăcit ; la un împérat îi trebuiesc mai multe țeri și la un popă mai multe sate, și tot nu-i mai vede omul sătui.

Dar, díce că erá într'o țérá departe, departe și e demult de-atunci, erá un împérat, împératul-roșu. Și el, ca toți împérații, avea bunurile și bunătățile sale, dar bine díce dícala :

Unde-s turme mari de oi,
Sânt și turme de nevoi ;
Unde-s turme de miei blânđi,
Sânt și mii de lupi slámênđi.

Adecă împératul-roșu avea mulți dușmani, și nici se putea altfel, că dórá

Numai omul seriman
Nu are nici un dușman.

Apoi el numai sărac nu erá. Și cu dușmanii trebuia să țină luptă pe mörte pe viață, că dórá împérații nu se luptă éc'asă ca ciobanii, să-și dea o trântă, doué și-apoi ér să se ogóie ; nu, ei se bat ca țapii, tot în capete, până unul mai nu se mai póte mișcă, adecă oștile lor, că împérații stau și se uitá, chipzuesc, atunci apoi se impacă și se fac prieteni.

buni. Și când a plecat împăratul-roșu la bătaie in potriva dușmanilor, și-a luat rămas bun dela înălțata împărătesă, și dela cei trei feciori cei ce îi dăduse Ddeu, apoi îi sărută și dă să iasă pe pörtă afară. Atunci îi plesnește ceva prin minte, își oprește calul — că mergea călare, vedeți dvöstre ca gazdele — chiemă feciorii la sine și dându-le o legătură de chei, le dișe: »Vedeți dragii tatii, cheile acestea sânt dela palatele noastre, care sânt atât de multe, câte dișe-s intr'un an, și încă mai mult cu trei; éta ve dau voue cheile, nu cumva să le perd in cea cale lungă, ér voi fiți cu minte, grigiți de mama vöstră și de casă, și in töte puteți intră, numai in chiliuța de cătră miédădi, unde slujește cheia asta ruginită, să nu intrați, că de veți intră — bine nu va fi.«

Apoi se duse împăratul. Ér copiii remän cu legătura de chei in mână sfätuindu-se că ce-o fi avënd tată-seu in chilia de cătră miédădi? De-ocamdată prind ei a căută prin alte chilii; intr'una aflară arme tel de fel, remase dela moși strămoși; in altă află bani din töte țerile și de peste töte mările: bani de aur și de argint, cum numai la împărați se pomenesc; in altă chilie află haine împărătești noue și vechi, remase din moși strămoși, töte numai posomanturi și pietre scumpe; in altă chilie află scumpeturi și bogății, la söre par că te puteai uită o lécă, dar la ele ba. Și caută feciorii împăratului töte și se miră, dar nu pré, căci erau obicinuiți a vedé asemenea scumpeturi. In urma urmelor ajung la chilia de cătră miédădi. Ací stau locului și se intrébă: Să intre? Să nu intre? Ar intră, se tem că cine șcie ce-o fi acolo? nu cumva să dea de ceva primejdie, și nici n'ar fi voit să calce voia tătâne-seu. n'ar intră? dar nu-ș pot stăpâni dorul de a ști, că öre ce e acolo? de ce să nu intre? In urmă se hotăresc să intre, ce-a da Ddeu, aceea va fi! Și viriră cheia cea ruginită in zar (bröscă) și suciră odată, de doue ori, de trei ori, și de abia putură deschide ușa aceea. Ér după ce intrară n'lăuntru, ce vedură? Chilia era gölä-goluță, nimic, dar chiar nimic nu vedură. Eră cât p'aci să iasă afară, când feciorul cel mai mic zărește aninat de părete ceva: o iconă cu fața cătră părete. Haid, să vedem ce-o fi aceea? dörä nu e chiar fermecatä! Și luară icona jos și se uitară in ea, dar . . . oh Dömnö! remän inmărmuriți lănga ea. Pe iconă eră pingălit (zugrăvit) un chip de muieré atât de frumösă, cum nu mai vedură nici când; amuțiră când o vedură și nu-ș mai putură ridică ochii de pe ea. Veni vremea prăndului, dar unde să se pötä deslipi ei de lănga iconă? uitară tot, și măn-care și beatură, și numai la iconă priviau.

Impărătesa s'ar fi pus la mäsă, dar nu-i erä indemană singurä; deci începü a strigä după feciori — nimeni nu-i respunde, apoi începü a-i căută pe tot locul, când intr'un târđiu îi află cu icona in mână. Se uită și ea la iconă, se miră de frumusețea femeii aceia, și par că ar fi voit să fie și ea așa. Intr'un târđiu apoi merserä la măn-care. Dar voia cea bună erä dusă din curtea împăratului-roșu; feciorii nu mai aveau voie la nimica, nici la măn-care nici la beatură, că de lucru nici până atunci nu aveau; d'abia așteptau să vină tatăl lor să le spunä, cine e fata ori muieréa aceea? Tötä dișlița steteau feciorii cu icona in mână, ba și nöptea până cădeau obosiți de atăta uitaț, ca și când ar fi cosit ori imblătit cine șcie cât.

O jumătate de an se munciră cu lucrul acesta, și de ce se uitau mai mult la iconă, de aceea ar fi voit să o vedä mai mult, și tot din ce in ce li se măriä mai tare pofta să șcie cine e? și . . . Ddeu mai șcie câte gânduri mai umblau tinerilor prin minte! Ar dișe cineva, că ce-e o jumătate de an de-a sta cineva ațintit la un lucru, pe care nu-l cu-

nöșce și pe care ar dorí să-l aibă. Dar nu-i așa; o di încă e mult, ba și o minută e mult să se muncescă cineva cu gânduri de-ale dragostei, când nici nu cunöșce pe ființa, care i-a căđut atât de dragă. Dar peste o jumătate de an se gätä bătaia și împăratul veni acasă. Cât îi fu de mare mirarea, când își află copiii slabi, îmbétraniți și schimonosiți, ér la plecarea lui îi lăsase pe toți frumoși ca trei ruji.

— Ați intrat la iconă! dișe împăratul. — Am intrat tatä, respund toți trei feciorii cu un glas.

— Șciut-am că nu veți puté răbdä; așa ve trebuie, de ce nu m'ați ascultat! De altmintrelea și eu sânt de vină; de nu ve opriam, pöte că voi nici nu ve gândiați a umblä acolo.

— Tatä, diș feciorii, fii bun și ne spune, cine e muieréa aceea zugrăvită in iconă? fatä e, ori nevestă? să cercäm, dör de și-o vom puté face norä!

— Dragii tatii, nu e nevestă, e fatä, e diina diinelor, e crăiesä lor, dar e de când lumea de bétränă și tot nu îmbétrânește, și de nu se va măriță, nu îmbétrânește in veci, că numai mărițându-se își perde puterea de diină și incepe a îmbéträni. Šede departe de aci in împărăția diinelor, unde nu möre nimeni, nici nu se nașce nimeni; ömeni pämentäni inse, cari merg nu se mai intorc, toți se prefac in dobitoce ori in stäni de pötră, îi prefac diinele. Mulți voinici au cercat să pețescă pe crăiesä diinelor, dar bine n'au umblat, căci diinele i-au fermecat, de örece de s'ar măriță cumva crăiesä lor, atunci împărăția lor trebuie să se stingä, căci e ursitä de Ddeu atăta să trăiescă, până vor fi töte fete feciore, și călcänd numai una cuvëntul ursitörei, împărăția să se prepädescä. ele să pără de-odată, ér cea mărițatä să se facä om pämentén, supusä necazurilor acestei vieți. Drept aceea puneți-ve pofta in cuiu de a mai și gändi la ea.

Impăratul credea că cu vorbele acestea a băgat minte in capul feciorilor lui, și nu-ș aducea aminte că prin ele mai tare le-a ațit dorul de a o vedé și a o luä de muieré. A pus paie și oleu pe foc. Apoi poftiä ca focul să se stingä!

Așa e in lumea asta, ér dvöstre de nu ve place. nu ascultați, pe mine lăsați-me să o . . . mințesc mai departe.

După câteva dișe, vine feciorul cel mai mare inaintea împăratului, și dișe: — Tatä, lasä-me să-mi cerc norocul, să me duc să vedé pe crăiesä diinelor. — Eu te las dragul tatii, ci șciu bine că numai inzădar te-i osteni; mai bine remäi tu aici și nici nu gändi la ea; mergem și pețim fata împăratului-verde. care vine bucurösä in casa nöstră, și bine îți va fi. — Ba, lasä-me tatä, dä-mi bani de cheltuielä și haine de primenelä, un cal bun de călărie, să merg s'o aduc de soție.

— Bine, du-te, numai să nu te căești.

Și s'a dus feciorul cel mai mare al împăratului in grajd și ș-a ales calul cel mai frumos și a intrat in chilia cu armele și ș-a ales armele cele mai noue și mai scumpe, și ș-a umplut doue pärechi de desagi cu bani, apoi a încălecat și . . . hai la drum.

Când ese de pe pörtă, îi stä in cale o babä bétränă și uritä și-i cere ceva de pomanä, dar el se face a n'o vedé și merge mai departe. Baba inse dișe: „Du-te, du-te, că acuș vii tu ér indërëpt!“ Și se duse feciorul cale de un cias până iese din oraș și dä să trecä un pod dintre holare, dar calul nu vru să mergä. Dä in cal, dä tare cu salcia, dar calul sta neclintit, că de sub pod se auđiau răcnete ca de urs. Și unde nu ese de sub pod o mamită hidä și grozavä de-i se ridicä përul măciucä in vërful capului și hai băete indërëpt! de gändiai că nici pe acolo n'a mai fost. Ajungënd acasă, spune tătâne-seu cele

intemplate. — Nu ți-am spus, dice bătrânul, că așa te vei reintorțe, cum ai plecat? Mulțam Domnului, că n'ai umblat mai reu, d'ora ți-a veni mîntea n'belge (cap)!

Peste câteva zile vine la împăratul feciorul cel mijlociu și ăr se r'ogă să-l lase, d'ora el va fi mai norocos decăt cel mare. Ce să ve mai inșir vorbă? Acesta încă umblă chiar ca cel mai mare. Acum stau ca opăriți amândoi, când se iveșce cel mai mic, un drăguț de fecior, căt totă lumea se miră de obrăjorii lui cei frumoși, nici semn de barbă ori de mustăți, vine acela la împăratul: — Tată, cercat-au frații mei, dar inzădar, ar fi rușine pe noi, ca nici unul să nu izbutim, nici barem a vedé pe crăieșa dînelor, n'cum a o avé de soție! Fii bun, lasă-me să-mi cerc șieu norocul. Împăratul incede a rîde cu hohot, apoi dice: — D'că frații tei cei mai mari nu putură eși nici din hotar afară, atunci tu o să intri în țera dînelor? Una ca asta mi-ar plăcé să o ved, dar nu cred. Gată-te cum îți place, că pe s'ără șciu eu că cinăm la olaltă!

Copilul cel mai mic voios că-l lasă tată-seu să-și cercce norocul, porni cătră stavă să-și caute un cal potrivit pentru o cale atăt de lungă. Nu eși bine din curte și se întelneșce cu o babă hîdă și gârbovită de greutățile acestei lumi: — Fă-ți milă și pomană domnișorule, întinde babei ceva, cu ce te-a miluit Ddeu stântul. Și fiul de împărat băgă mîna în buzunar și dete babei un pumn de bani. — Ddeu să-ți fie de ajutor și să-ți facă ție după pofta inimei; — dice baba depărtându-se. Nu merse feciorul mult și se întelni cu o altă babă, par că mai slabă și mai nepuținciosă decăt cea dintei. Dădă și aceleia un pumn de bani și aceea încă îi mulțami, cum șciu mai frumos. Când eră să se apropie de stavă, cum mergea cu căpēstrul în mână, numai vede că-i ese ca din pămēt altă babă cerșitoare în cale și se r'ogă să o miluiescă și pe ea. Și feciorul milui și pe baba asta cu un pumn de bani. Atunci baba începă a plînge de bucurie și a dice:

— Dragul mamei, (că mumă-sa eră, împărătesa, care în chip de cerșitoare eșise din palat ca să cercce firea copiilor: mare fermecătoare și strigoe mai spun că eră, inghetă apa în blid în postul St.-Petruului, așa ne spun bătrânii, de aceea și eșise ea la fiecare fecior de aci în cale să le cercce mîntea și curagiul) dragul mamei, tu ved că o s'ajungi la crăieșa dînelor, dar de nu mi-i ascultă, tot nu vei umblă bine. Din stavă alege calul cel mai reu, du o trocuță cu ovēs și una cu jar din v'etra focului, tu să nu lăcomeșci nici la un cal, care va trage la ovēs, dar de calul care va trage la jar să nu te depărtezi. Arme nu luă de cele scilpicioșe, ci di cătră tată-teu să-ți dea paloșul din holteie. Acela tot este ruginit, dar nu-ți pese, acela să-l iai. Bani nu luă cu tine, nici merinde, lasă că în locul acelora o să-ți dau eu ceva, numai vino la mine în palat.

Când gătă împărătesa vorbele acestea de dis, se făcū nevedută, și feciorul tresări ca și când s'ar trezi dintr'un somn greu. Apoi merse înderept acasă, luă o trocuță cu ovēs și una cu jar și plecă cătră stavă. La tr'oca cu ovēsul ar fi tras stava intrégă, ăr la cea cu jar veni f'orte incet o mărțogă, de gândiai că o să cadă de slabă. Se uită lung fiul de împărat cum mărțoga imbucă de cu lăcomie din jar, dar nu dise nimic, gândia inse în mîntea sa: d'că m'oi duce cu schiloda asta, nu stau bun că o să ajung departe: numai impregiurarea că m'ancă foc îl făcū să nu credă că mumă-sa far fi păcălit. Calul inse își ridică capul și dise: — Drag domnul meu, șciu ce gândești, dar nu te teme, bun e Ddeu și bună mîntea ț-a dat de m'a căutat, gată-te de cale, dar până atunci mai dă-mi un bun vrav de jar să me satur, apoi

imi porunceșce cum să merg: ca v'entul ori ca gândul.

Și merse fiul împăratului cu mărțoga acasă: frații cei mai mari nu-și putură stăpăni rîsul, când îl v'edură cu ce cal voeșce a plecă, ba cel mai mare chiar dise în batjocură: — Pare-mi-se că de ceialaltți te temi. Tată-seu inse nu se invoieă odată cu capul a-l lăsă să plece cu acel cal, dar după multă rugare în urmă dise: — Acum tă ce șcii, eu nu me mai amestec. Și dete feciorul un vrav mare de jar calului și m'ancă calul la jar mai pogan de cum ar m'ancă alții ovēs, și d'că gătă tot jarul de m'ancat, sforăi odată de tot schimei îi eșiră pe nări, apoi se scutură de-i cădū tot p'erul de pe el și remase numai un p'er luciu galben ca aurul și eră acum calul mai frumos decăt toți căți îi avea împăratul. Atunci dise împăratul: — Cu calul acesta am umblat și eu a peți.

După aceea intră feciorul în chilia împărătesei să-și ia remas bun, ăr ea îl s'arută și-i dete trei lucruri: un inel, un cias, și o lădiță de aur. Aceste trei daruri aveau un preț f'orte mare, de orece inelul respândia lumină ca s'orele, ciasul strălucia ca s'orele și d'că îl puneai pe mesă deschis, c'antă mai frumos decăt t'ote muzicile din lume, ăr lădița asemena eră strălucitoare ca un s'ore și când o puneai pe mesă și o deschideai, eșiau din ea cele mai bune m'ancări și b'uturi, ce s'unt pe astă lume. După aceea își incinse paloșul cel ruginit, își luă s'ănătate bună dela tată-seu și dela frați și hai la drum. Apoi îl intrébă calul: — Domn, domnuțul meu, dar cum să te duc: „ca v'entul, ori ca gândul?“

— Să me duci ca gândul, respunse feciorul și începură a merge mai întei mai lin, apoi tat mai tare, până nu se mai vedeau.

La podul dintre hotare se aude un glas răgușit și inspăimantător, dar calul nu se infrică, ci sbură peste pod cum sb'ora o r'endunea peste firul dela telegraf. Și s'au dus s'au dus multă lume împărăție ca Ddeu să ne ție, că cuv'entul din poveste mai n'ainte este, m'andă și frumosă, s'ascultați și dv'ostre: cine o va ascultă, o va inv'etă, cine va durmi, bine va odihni, s'au dus până au eșit din țera împăratului-roșu și au ajuns în țera împăratului-verde, unde s'unt omenii verđi, vitele verđi și tot e verde ce veđi.

Și au eșit și din țera împăratului-verde, care se m'arginea cu împărăția dînelor; și între țera dînelor și țera împăratului-verde eră o apă mare, ca Dunărea ori p'ote și mai mare.

Lângă apă eră căsuța unui om care ținea crismă și eră și pescar. Acolo intră în casă: — Bună ziua, om de omenie. — Bună să-ți fie inima, voinice; dar de unde și până unde? — Apoi, veđi, om de omenie, s'unt drumar, am venit din țera împăratului-roșu și, de mi-ar ajută Ddeu, vr'eu să merg în țera dînelor...

— Hm! sdrav'en fecior și frumos ca o d'omnă. ar fi daună să mergi pe acolo, că — D'omne, mulți voinici și-au pus capul, cari au cutezat a se apropiă de cetățile lor. Eu aș g'andii să te lași de g'andul cu care ai venit, mai bine șeđi și te odihneșce, apoi du-te în alte părți, unde te va indreptă Ddeu, dar acolo nu merge, că numai eu șciu până la o sută de voinici, cari au trecut pe aici și nu s'au mai reintors...

— Fiă ce va r'endui Ddeu, dar eu mi-am pus în g'and, că ori aduc pe crăieșa dînelor, ori imi pun capul.

Mai povestesc ei căt povestesc, apoi se bătracă feciorul în haine lețești, de ai fi jurat că-i o d'omnă, și ia inelul, ciasul și lădița într'o străituță și să trecă granița peste apa cea mare. Până a ajunge înse, dice cătră gazda casei: — Bade, calul mi l'a

indreptă ér la dta, să ai grige de el până me reintorc. Dar calul ăice: — Ba nu, eu voi merge tot cu tine. Și s'au dus. După ce-au ajuns în țera ăinelor, a ăis calul cătră fecior:

— Drag, domnuțul meu, ia-mi frêul din cap și-l pune bine, și când vei avé lipsă de mine, numai scutură frêul, că eu voi fi la tine. Așă a făcut. Și s'a luat feciorul pe jos, du-te, du-te prin căldură, de gândiai că se topeșce. Și a mers multă vreme; unde-l lovia fόμεa, punea lădița jos, o deschidea și din ea eșiau tot felul de mănăcări și bêturi.

(Incheierea va urmá.)

Ioan Pop-Reteganul.

Ce-i iubirea ?

Ce-i iubirea ? Un foc mare.
Visurile-i sânt schintei,
Cari s'aprinđ, se nasc din dorul
Ce resare 'n urma ei.

Ș-apoi focul de se stînge,
Scrum remâne 'n urma sa;
Scrum și 'n inima aceea,
Care-și perde dragostea.

I. M. Rețișorean.

Limbistică comparativă asupra rădêcinei: cad.

Mai nainte de a intră în tractarea themei de sus, — pentru de a cunoșce o metodă nouă de tractare limbistică pe terenul etimologiei și respective filologiei; mai departe de a cunoșce clasificarea metodei între studiile limbistice și estensiunea themei asupra materialelor de mai multe limbi, — me aflu indemnat de a permite unele cunoșcințe generali, cari vor avé să servescă de atare indreptar și pentru alte asemeni pertractări de ale mele.

Gustav Körtling (în »Encyklopedie und Methodologie der romanischen Philologie Heilbronn 1884, partea I § 9) ăice: »Se pôte cugetă, că varietatea de limbă a esistat dela început (cu această părere inse nu se pôte reuni părerea, că tot genul omenesc a purces dela o părechia de ómeni); dar asemeni se pôte cugetă și aceea, că la început a fost numai o limbă, care mai târđiu s'a despicat în mai multe limbi. Șciința până acuma nu pôte să decidă, că din ambele posibilități, care a ajuns la efeptuire. E de insemnat inse, că varietatea mare, așă internă precum esternă, ce esistă între limbile singulare, nu are să deie nici o dovédă în contra unității originale, deórece, amésurat esperinței, unitatea originală (p. o. o formă de religiune) adeseori se despică până ce nu se mai recunoșce... Se pôte cugetă inse și la aceea, că chiar în timpul istoric, ce relative ne stă de aprópe, s'au făcut despicări de limbi, prin cari s'au născut limbi singulare, cari tare se deosebesc așă de limba maternă, precum una de alta, p. e. sanscrita și limbele hindostane, latina și limbele romanice.

Körtling în Ș-ul 14 ăice: »Deórece limba are desvêlire, astfel trebuie să vorbim și despre viața și în urmare despre nașcerea și mórtea limbei.

Timpul vieței a fiecărei limbi, nu e legat de nici o mésură de timp, adecă: calea de desvêlire a fie-

cărei limbi în sine e nemărginită și nu se pôte vedé nici când o incheare a desvêlirii, un scop peste care desvêlirea nu s'ar puté continuă și în urmare ar trebui să între o stare de incetare. De bunăsemă au murit deja mai multe limbi, p. e. macedonica, punica, etrusisca și numêrul mai mare din limbele celtice, gothica etc., dar nici o limbă nu a trebuit să móră pentru că ș-ar fi trăit viața sa și pentru că interne ar fi fost necapabilă de o desvêlire ulterioară. Ci fiecare limbă a murit numai pentru aceea, pentru că poporul respectiv a fost pré slab, ca să și pótă apêră însușitatea sa națională și prin această, și limba sa, și pentru că prin un popor mai puternic a fost întocmai nimicít, p. e. unele trunchiuri indiane în America, — séu pentru că (și această s'a întêmplat mai de comun) pârásindu-și naționalitatea sa s'a asimilat unui popor mai ghibace în putere și în cultură, precum poporațiunile mai mici din vechia Italia de mijloc s'au asimilat romanilor.

În timpul istoric nici odată nu s'a putut observá nașcerea unei limbi absolut noue, și a priori trebuie de a negá această posibilitate. Din contră, limbi relativ noue pot să se nască prin aceea, că o limbă esistentă se despică în mai multe limbi.

Acest proces a urmat în timpul preistoric și în cel istoric. În timpul preistoric mai ales în acel mod, că trunchiuri singulare ale unui popor — un trunchiu mai nainte, altul mai târđiu — au emigrat din patria lor și limba adusă în localitățile lor noue de parte, fiecare trunchiu a desvêlit-o după modul seu, de tot independinte; așă a putut urmá despicarea limbei arice în limbele singulare numite indogermane.

Ce se atinge de timpul istoric, punctul de pornire al procesului de despicarea limbei e de a se urmări în acest mod. O limbă lățită peste un teritoriu întins se îndatinéză de a primi felurite formațiuni în felurite părți ale teritorului. Acesta se întêmplă deosebi atunci, când teritorul de limbă cuprinde în sine popóre mai multe, ce de origine au vorbit limbi telurite și popórele mai puțin tari au primit limba poporului mai mult puternic; căci tot poporul, carele își schimbă limba sa originală cu o limbă străină, străpórtă totuș o parte din însușirile limbei sale originale în limba străină primită și prin această limbei străine îi dá un timbru propriu, ce pentru ea e de origine străină, p. e. gallul, carele a vorbit latineșce, a vorbit latina cu un colorit gallic; iberul cu un colorit iberic etc., fiecarele a vorbit latina în mod felurit.

Pe noi ne intereséză despicarea limbei străvechie arice, — ca limbă comună pentru limbele ce se țin de familiile de limbi indogermane, mai bine indoarice. Locuința Arilor a fost în Asia centrală (pe unde ađi sânt deosebi Afganii și Persii.)

Despicarea limbei arice séu clasificarea limbelor indogermane la scrietorii anteriori s'a comunicat în parte cu mai multe varietăți. Opul lui Körtling fiind mai nou și de valóre mare, la pag. 46 împărtășeșce această clasificare, ce eu pentru interes general limbistic și în specie și literar românesc o comunic aci.

Familiele de limbi Indogermane.

A) Familia indică.

1. Indica vechiă séu sanscrita (ca limbă poporală s'a stîns, dar ca limba invêțaților se vorbeșce și ađi de cătră Brahmani.)

2. Indica media séu prākrita (limbele poporale ce s'au născut nemijlocit din sanscrita — prākrita: sanscrita=romanica: Latinica: de aci sânt analogii interesante în desvêlirea de ambele părți.)

3. Indica nouă séu hindostană (limbele poporale indice moderne: p. e. Bengali, Sindhi, Gújarāti, Ne-

pâli, Kaschmiri, Hindi, Marâthi, limba țiganilor; Paschtu séu Pakchtu, limba Afganilor formeză trecerea la familia eranică. Aceste limbi a le asemănă cu dialectele populare romane moderne.)

B) Familia eranică.

1. Send séu bactrica vechiă (limba Send-Avestei, biblia religiunii lui Zoroaster.)

2. Persica vechiă (in inscripțiuni.)

3. Pehlevi séu Huzvârîca (o formă mai tineră și dialectică din persica vechiă, influențată tare prin semitica.)

4. Parsi séu Pazend (o formă mai tineră din persica veche în resăritul teritorului de limba persică, până ce Pehlevi e în apus; Parsi, prin Guebrii, închinătorii de foc s'a transplantat în India.)

5. Persica nouă (limba unei epopeie cam 1000 de ani ant. Cr. ași în formă esențial asemene, limba persilor de ași.)

6. Limba Curșilor.

7. Limba Beludschilor.

8. Limba Osșetșilor din Caucasu și alte limbi caucasice.

Âncă nu e decis, că ore limba armenică de grupa iranică se ține?

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Fantoma păcii eterne în desvoltarea sa istorică.

(Schită istorică-culturală.)

(Înceiere.)

Si lucru de mirare, chiar Enric IV însuș a designat ca prima prodată a noiei federațiuni de state, rebelul contra Turcilor, și alungarea lor din Europa avea să fie prima datorie de onore a acestei politici de pace, care firește ș-a luat originea sub egemonia Franciei. Asasinarea marelui rege a împiedecat realizarea ideei, pentru care erau câștigați deja cei mai mulți principii, și noi credem, că acesta a fost un noroc pentru pacea Europei, căci fiecare pas serios în scopul împlinirii planului acestuia, ar fi costat șirșcie de sânge.

Pe ideile lui Enric IV și ale lui Sully s'a rădămat opul pré interesant al abatelui de Saint Pierre asupra păcii eterne, care a apărut la începutul secolului al XVIII, și ș-a atras admirare multă, dară și un dispreț infinit. Și el voiă a creă o federațiune a statelor europene, care să garanteze o pace eternă, inse nici el n'a băgat de sémă, că numai puterea armelor ar fi putut aștrînge statele renitente a intră și ele în acēsta federațiune.

Cu mai mult temei și serioșitate a tratat geniul cel mai mare al Germaniei, nemuritorul filosof din Königsberg, Emanuel Kant, cu un seclu mai târșiu tot acēsta temă în renumitul seu op »tractat despre pacea eternă.« El nu priveșce pacea permanentă, ca toți antecesorii sei de posibilă în timpul prezente, ci ca un ideal cultural, ca o țintă, spre care a nisui, să fie datoră cea mai înaltă și sublimă a întregii omenimi. Intemeiând el totodată șciința păcii lumene, pune în articolii sei singuriți mai întău condiția, care singură să inlesnescă trecerea din starea naturală a rebelului la o stare perfectă culturală a unei păci durabile.

El pretinde mai înainte de tôte, ca statele și popôrele să-și garanteze în referințele lor reciproce

iubirea adevărului, ca nici un tractat de pace să nu se stipuleze cu rezervări tainice séu cu idea de a înnoi la ocașie oportună éraš rebelul, el respinge, ca să vorbim cu un cuvânt modern, politica resbunării. Dară deja aice, precum și în celelalte condiții, cari țintesc la delăturarea armatelor stabile, la neamestecarea unui stat în referințele celuiialalt, etc., se iveșce o contrașicere între ideile mărețe ale lui Kant, și între viața reală, între faptele istorice și între natura omenescă.

Căci ce-ar fi România d. e. fără de luptele sale de independență din anii 1877 și 1878, cari au urmat congresului din Berlin? Ce urmări stricaciôșe a adus după sine împregiurarea, că America nordică n'a avut în marile sale lupte civile interne o armată permanentă, cu care ar fi suprimat de-odată cu mână tare revoluțiunea statelor sudice? Séu ce pericolu ne-ar mai amenință așă de tare în prezent, de n'ar esista faptic tradiționalul testament al lui Petru cel Mare din Rusia?

Timpul mai nou ni-a adus doue epoce mari, cari într'un sens ôrecare, dară și acesta mărginit, ni-a procurat realizarea dorinței generale după o pace universală: Perioda din 1816 până în 1848, în care escitările date de cătră împérații Alesandru din Rusia și Francisc din Austria, precum și de cătră regele Vilhelm III din Prusia, au creat și susținut în vîgore intrunirea domnitorilor europeni, cunoscută sub așă numitul epitet de »alianța sântă«, menită spre scopuri pacifice, și timpul dela 1870 încôce, în care moderarea și prudința împératului Vilhelm I. și al cancelarului seu imperial, imbinat cu preponderanța morală și fizică a Germaniei, au procurat o stare de pace, care în butul tuturor dușmăniilor esista până ași, și verosimil va mai dură încă mult.

Ambele epoce ne arată o țintă într'adevăr realizabilă, ele ne arată rezultate vizibile. Totodată și documenteză ele, că voința popôrelor, personificată în voința domnitorilor, e în stare a împiedecă resbelele pe câtva timp, decă se intruneșce în mâna unui séu mai multor monarhi o putere, care ajunge a dobori la pământ pe ori ce tulburător al păcii.

Dară și voința cea mai onestă, precum și politica de stat cea mai sublimă nu va fi în stare a împiedecă o frângere a păcii pe un timp anumit, cu atât mai puțin pe totdeuna, — și forțe bine se potriveșce aici sentința proverbială: »Nici cel mai blând om nu pôte trăi în pace, decă nu-i convine acēsta vecinului seu reutăcios!«

Tot așă a produs și tribunalele spre aplanarea de desbănări, propuse de cătră apostolii păcii, precum și oferirea sentinței hotărîtore în mâinile monarhului unui stat de tot pasiv, totdeuna numai în afaceri neînsemnate ôrecare rezultat favoritor. În momente adevărat decisive séu nu s'au implorat tribunalele aceste nici de fel, séu decă s'ar și fi implorat, nu s'ar fi băgat ele în sémă nici decăt. O chestie, ca așă numita cêrtă din Alabama*), la care în fine totuș au dorit ambele partide deja dela început pacea, s'a putut aplană prin sentința unui tribunal decisiv, dară cine să fie judecat în anul 1870 între Francia și Germania, séu 1877 și 1878 între Rusia, Turcia și România? Caracteristic destul în privința acēsta e tactul, că cu tôte, că după finirea rebelului din Crimea au acceptat tôte puterile în tractatul de pace, hotărîrea, în urma căreia, înainte de începerea a ori ce ostilități, se cerce ambele partide certante totdeuna mij-

*) Eră vorba de înarmarea și equiparea de năi prădătoare, pe cari Anglia în contra hotărîrilor dreptului ginșilor, le-a suferit în timpul rebelului civil din America nordică în porturile sale. Uniunea a cêrut 45 miliône desdaunare, dară în fine s'a mulțămît și cu 15 $\frac{1}{2}$ miliône.

lociri de pace, -- de atunci și până azi toate resbelele purtate în Europa s'au început fără cercări de aplinare pe calea pacifică, în sensul sus numitei hotărâri.

Creând în secolul nostru inițiativa a doi domnitori puternici, două epoce mai lungi de pace, s'a început totodată și o mișcare agitatorică deosebită între popore înșiși în scopul stabilirii unei păci durabile. Doi bărbați însemnați de rasă anglo-săsescă, englezul Cobden și americanul Elihn Burrit, s'au pus plini de zel nobil în fruntea acestor aspirațiuni, de a crea o pace lumână. Cobden, un bărbat de stat în sens mai înalt, s'a exprimat în parlamentul englez direct contra reshelului din Crimeea, și a făcut propunerea, ca flota englesă să se reducă la un minim, -- eră Elihn Burrit, un bărbat din popor, care cu privire la miseria sa primă se numia pe sine singur »covaciu invățat«, s'a încercat a lăți prin graiu viu și scrisore idea despre posibilitatea și necesitatea păcii eterne între păturele mai joșe ale poporului.

Dară deja înaintea acestora s'au fost înființat în Anglia și America de cătră niște idealști visători „societăți pentru introducerea unei păci eterne.“ Acestora le-a dat activitatea agitatorică alui Elihn Burrit o considerare mai firmă, și exclusiv la propunerea sa, s'a adunat cunoscutele »congrese de pace«, dintre cari cele mai din urmă au avut loc la 1867 în Geneva, 1868 în Paris, și 1882 în Brusela. Delăturarea armatelor stabile, constituirea de tribunale decizătoare, împiedecarea de imprumute băneșci cu scopuri de reshel, și în fine, -- o republică generală europeană sunt dorințele pecăt de vechi, pe atât și de nerealisabile, tot așa în present ca și în trecut, a apostolilor moderni de pace, după cum au și aflat ele exprimarea atât la congrese precum și în organul ligei internaționale de pace, care poartă titlul semnificativ: »Statele unite din Europa.«

Cei mai însemnați invățători ai dreptului de stat din Germania se geréză, cu tot respectul de idea păcii eterne, pasivi față cu mișcarea această generală. Unul dintre cei mai escelenți, Robert de Mohl, o numeșce chiar »dovada unei bunevoinți fără nici un pic de judecată«, un altul, Franz de Holtzendorf, cu toate că priveșce pacea eternă de-o țință demnă de aspirat în viitorul îndepărtat, declară totuș reshelul ca neapărat de trebuință în unele casuri pentru starea presentă a desvoltării dreptului statelor singurite.

La poporul român n'a putut afla de fel teren această mișcare generală. Aducerea aminte de faptele și luptele străbunilor noștri, precum și de faptele eroice în luptele ultime din timpul mai nou, înrădăcinéză pré adânc în inimile tuturor, și conștiința, că armata română, ca un popor în arme, ofere siguranța cea mai mare în privința unei păci posibile, fiind totodată și o școlă a corpului precum și a caracterului național pentru junimea crescătoare, nu se pôte uni cu aspirațiunile unor fantăști, cari viséză un scop nobil, dar durere, nerealisabil.

De facto lipsesc în ori ce privință tuturor aspirațiunilor acestora rezultate practice, și putem afirmă cu tot dreptul, că chestia stabilirii unei stări de pace permanentă, n'a pășit dela impêraturul Probus încôce nici un paș înainte, în butul tuturor progreselor mărețe, intrate în arta resbelilor omenesçi prin aprobarea tuturor principiilor umane posibile. Și simplu numai în direcția această, -- măcar pe un timp cât îl putem calculă, -- vor nisui și toate celelalte opinții adevărat practice ale omenimei, dară idea unei păci eterne, totuș vom fi necesați a o numi și de acū înainte așa ca și până acuma, ceea ce și este ea într'adevăr: o fantomă.

Averchie Macovei.

Nymphele.

— De Ivan Turgenieff. —

Sătteam înaintea unui șir de munți; din piscurile lor și până jos în vale, i coperiă o frumoasă pădure verde.

Eră o căldură tropicală; deasupra șorele ardea cu razele sale fierbinți, dedesubt șerpuiă o păreuaș acoperit de jumătate cu erbă.

Imi veni în minte atunci o vechie tradițiune, despre o călătorie pe marea egeică, întemplată în secolul prim după Christos:

Eră la amăzi. O liniște domniă pretutîndenea. Deodată cărmaciul aude de sus din înălțime următoarele cuvinte: »Decă vei navigă pe lângă insulă, strigă cu glas puternic -- A murit marele Pan!«

Cărmaciul se înfrică... dar totuș când naia ajunse în apropierea insulei, supunându-se acelei voci strigă: a murit marele Pan!... Și deodată dela țermurul insulei -- de și nu eră locuită -- s'auđi plâns, suspinare, tânguire și jalnicele cuvinte: a murit, a murit, marele Pan!...

Imi veni în minte acesta tradițiune, și deodată o idee pêtrunse ca fulgerul tot internul meu: Da decă aș strigă și eu ceva? -- me întrebai.

Considerând vivacitatea din giur, nu puteam đice nimic despre mörte, deci căscându-mi cât putui gura, sbierai: »A inviat, a inviat marele Pan!«

Și minunea minunilor! abiă se auđiră cuvintele mele și îndată din verđii munți rêsunară risete amicale, vuet și aplaus viu. »A inviat, a inviat Pan!« strigau voci tinere. Și am auđit risete mai senine decât șorele ce strălucia deasupra mea, și mai ușor decât șerpuitul păreuașului din erbă. Apoi sunetul unor pași mici îmi atinse urechia, din desișul verde se vedeau tunicile undulătoare albe ca marmora, și rumenela viuă a sinurilor desfăcute... Nymphe dryade și bachantine alergau din munte spre câmpia verde...

Totă pădurea o umplură. De pe capetele divine fluturau plete de păr; mânille cele delicate purtau corone și tympane -- și insecte plăcute și hohote olimpice le insoțiau pașii.

Înainte mergea deesa. Eră mai înaltă și mai frumoșă decât toate celelalte; pe umăr avea tolbă, în mână arc, eră în păr arginția secere a lunei.

Tu ești Diano?

Dar deesa stătü de-odată, după dënșa stătură toate nymphele. Risul cel rêsunător încetă. Vêđui cum o palöre mortală acoperi fața de-odată înmărmurită a deesei, vêđui cum i se indoiră picioarele, cu câtă frică neesprimabilă iș deschise buzele, și iș mări ochii cari priviau în depărtare... Ce vedea ôre? încătrău priviă?

Me întorsei și eu într'acolo, încătrău priviă ea.

Departe în câmpul vederei, departe departe ca și un punct arđetor se vedea o cruce de aur, deasupra turnului unei biserici creștine... Această cruce o veduse deesa.

Tăcerea fu intreruptă; o oftare lungă ca sunetul produs de o cördă ruptă se auđi la spatele mele și când m'am fost întors, nymphele au fost dispărut.

Pădurea cea mare eră verde ca și mai înainte, numai deasupra ramurilor se vedeau înălțându-se nourași albi.

Erău acele tunicile a nymphelor, séu döră aburii rîulețului ce curgea în vale -- nu șciu.

Oh, cât de mult am oftat după deesele dispărute!

A.

Ce e grosolan și ce curtenet ?

— De Aug Kotzebue. —

„Intemplantarea“ adună odată o mulțime de oameni din toate națiunile; totodată intemplantarea se ingrășește și de aceea, ca ei să fie cei mai morali și mai curteneti oameni, cari în patriile lor treceau de modeluri de politeță. Primul cuvânt ce-l auzii rostindu-se în această adunare fu de nerespect: »ești un mojiu prost!« — și îl adresase un mexican către vecinul său brazilian.

— Pentru ce? — întrebă brazilianul.

Mexicanul: Căci nu m'ai salutată.

Brasilianul: Au nu ț-am apăsât îndată capul spre stomachul meu?

Mexicanul: Chiar prin aceea erai aproape să-mi frângi gâtul. Trebuie să atingi mai întâiu pământul cu mâna ta și apoi să vii să-mi săruți pe a mea.

Un Siamez: Scusați domniile mele, ambii greșiți. Domnul brazilian, ca un om de bună maniere, să-și desfacă îndată vestmântul său și să-și încingă în giurul trupului.

O indiană tineră dela țermurii Malabarului: Ce cugeți dta, domnul meu? au doră crezi că venim aci, ca să vedem cum se desbracă vestmintele? ... Ori de câte ori întelnesc un bărbat, căruia i sunt dator cu respect, îmi desfăc sînul și asta, cred eu, e tot ce el poate pretinde dela mine, observând modestia.

Un Madegass: „Aș', vorbă să fie! pun mâna mea în mâna celuiualt, și-apoi pe-aici ți-i calea!“

Un Cochinchinez: »Așa se vede, domnul meu, că dta ai avut o educație rea, altcum ar fi trebuit să știi, că la întelnire pălăria de pipirig trebuie ceva fluturată.«

Un insulan din Marea sudică: »Eu nu port nici o pălărie de pipirig, fără, îmi iau respectuos corona de pene de papagal și o pun pe capul celuiualt.«

Un arab: »Ce corone? ce pălării? i destul decât îi ții: Salam Aleikum, pace ție! și celalalt să-mi răspundă: Aleikum Essalem, și cu tine să fie pace!«

Un arab din Yemen: »Rușine să-ți fie patriote! decât voești să fii curtenet, trebuie să cauți a sărută mâna celuiualt și de asta încă anume trebuie să grigești. Apoi, un pătrar de oră să tot tragi mâna și încolo și încóce, până ce în sfârșit cel mai bătrân, concede celuiualt să-i atingă vârful degetelor cu buzele.«

O Europenă: (cătră arab) »Ce mai flecărești și tu atâta despre politeță, și-apoi nici odată nu m'ai salutată?!«

Arabul: »Nu! pentru că ar fi un ce grosolan a salută pe o domnișoră pe stradă.«

O Japaneză: »Nu pricep ce vrei să ții cu astea? Tu vezi că stau înaintea ta obla ca lumea și totuși ții, că mai curtenet nu se poate salutată. Te înșeli! căci decât ai fi tu un om de poziție înaltă, m'aș pune chiar jos înaintea ta.«

Un Persian: »Decât ai face așa, aș dice că nu știi să trăiești. Trbue să-ți pleci capul și să-ți pui mâna dréptă la gură.«

O Morlakesă: »Nu! străinul trebuie primit cu o sărutare.«

O Russă: »Tare bine vorbești, sorióră!«

O Engleză: »Totuș cred, că numai pe frunte.«

O Germană: »Ori pe mână.«

Un Maur: »De sigur cocónă! Dvóstre trebuie să ne săruțați *noue* mânilé.«

O femeie din insula Moaly: »Audi acolo!? Să i sărute! eu aș luá în nume de reu, decât cel cu care m'aș întelni, nu mi-ar întorce spatele.«

Un Spaniol: »Mergi cu Dumneșeu Sennorá! — ți-aș dice eu.

Un Californian: »Tu nici nu trebuie să mai adaugi nimica chiar și când ai salutată!«

Unul din Otahaiti: »Vecinul domn din California ar fi un nerușinat și jumătate, decât nu s'ar desvêli dela partea de sus a corpului până la șolduri.«

Un Ethiopian: »Nu cumva ai uitat să ții, că trebuie să desfăcă celuiualt cingătórea și să se încingă cu ea, în vreme ce celalalt va fi așa de curtenet ca să steie jumătate plecat?«

Un Grónlandes: »Cum să nu! i areți simplaminte cu degetul străinului, un loc unde să se potă aședá și nu-i mai ții nici o vorbă.«

Un Kurd: »Ce grosolan! Tu nici genunchiul cel puțin nu ți-l vei îndoi?«

O Lapplandă: »Ei, și? ce va folosi decât nu-și vor apăsá nasurile deolaltă și nu se vor cinsti cu câte un dinte de tarant?«

Un Europen: »Știi ce? toți la olaltă sînteți niște oameni grosolani și neciopliti! Când salutată, nu ve luați nici unul pălăria de pe cap?«

Unul din Asia: »Pfui! aceea ar fi un ce tare neîndatinat!«

Până aci i-am ascultat cu atențiune, când éta un prietin din depártare îmi face semn. Atunci îndată îmi făcui drum prin grămadă. Lovii pe Brazilian cu capul în pantece de se prăvăli pe pământ; me uitai chiorș spre sînul plin al tinerei Indiane; imbrătoșai pe Morlakesa; întorsei spatele insulanei din Moaly; țisei Spaniolului: mergi cu Dumneșeu Sennorule!; desfăcui cingătórea de pe trupul Ethiopianului și fugii de aeolo, lăsându-mi reputațiunea de cel mai mare curtenet.

Aurel C. Domșa.

Societatea pentru fond de teatru român.

Adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român, convocată la Caransebeș pe 21 și 22 septembrie, se amână și se convócă tot acolo pe 29 și 30 septembrie st. n. cu programa publicată.

Budapesta 25 august 1889.

În numele comitetului societății:

Dr. At. M. Marienescu,
secretar.

Iosif Hosszu,
president.

Programa

adunării generale a Societății pentru crearea fondului de teatru român, care se va ține în Caransebeș la 17/29 și 18/30 septembrie 1889.

I. Sâmbătă în 16/28 septembrie.

1. Primirea presidentului adunării generale și eventual a óșpeților la gară la orele 2 după amedăzi

II. Duminecă în 17/29 septembrie.

2. La 9 ore dimineța servițiul divin în biserica catedrală. Cântările liturgice le esecută societatea română de cântări din loc.

3. După finirea sței liturgii la 11 ore adunarea generală se începe cu următórea ordine de ții:

a) Presidentul deschide adunarea;

b) Președintele comitetului arangiator bineven-
tază oșpeții ;

c) Se aleg 2 notari pentru ședințele adunării ;

d) Se citește raportul comitetului Societății
despre activitatea sa dela ultima adunare generală
încoți ;

e) Se alege o comisiune de 5 membri pentru
esaminarea raportului de sub d) și pentru eventuale
propuneri speciale ;

f) Se citește raportul cassarului despre starea
cassei și averea ei ;

g) Se alege o comisiune de 5 pentru revisiunea
socoților ;

h) Se alege o comisiune de 5 spre a câștigă
membri noi pentru Societate ;

i) Dl Vasilie Goldiș ține disertațiune despre »Pe-
simismul in poesiile lui M. Eminescu.«

Cu acesta ședința primă se încheie.

4. După amăzi la 2 ore banchet la „Pomul
verde.«

5. Săra la 8 ore concert dat de Societatea ro-
mână de cântări și musică din Caransebeș. Programul
urmază separat. După concert teatru »Ruga dela Chi-
seteu«, comedie populară cu cântece și joc, de Iosif
Vulcan ; represintată de corul vocal al plugarilor ro-
mâni din Chiseteu. După acestea intrunire la mese
cu cântări de coruri.

III. Luni in 18/30 septembrie.

6. Ședința adunării generale se deschide la 11
ore cu următoarea ordine de zi :

a) autenticarea procesului verbal a ședinței
prime ;

b) raportul comisiunei pentru câștigarea mem-
brilor noi ;

c) raportul comisiunei asupra socotelor So-
cietății ;

d) referada comisiunei asupra raportului comi-
tetului și eventual asupra propunerilor speciale ;

e) defigerea locului adunării generale pe anul
viitor ;

f) alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru
autenticarea protocolului acestei ședințe ;

g) încheierea adunării generale.

7. Săra la orele 7¹/₂ serenadă preșidentului adu-
nării generale.

8. La 9 ore petrecere de joc in sala la »Pomul
verde.«

Caransebeș in 9/21 august 1889.

Pentru comitetul arangiator :

Andrei Ghidiu,
preșident.

David Terfaloga,
secretar.

Literatură și arte.

Știri literare și artistice. Dl George Vasilescu
din România, care urmăză Academia frumóselor arte
din Veneția, a obținut anul acesta premiul I de sculp-
tură. — Dl Elisée Reclus, renumitul geograf francez,
făcând o călătorie de studiu spre Smirna, a sosit la
București, de unde a plecat apoi la Constantinopol.

**Notice sur la Roumanie: Productions-indus-
tries.** Acesta este titlul unui volum in 8° apărut acum
de curând la Paris. Scopul acestei scrieri este ca, cu
ocasiunea esposițiunii universale, să facă România
cunoscută înainte străinătății. Etă, in adevăr, ce ce-
tim in prefață: „Notița de față este destinată a da
numai câteva cunoșcințe generale asupra României,
asupra situațiunei sale geografice, asupra climei sale,
asupra constituțiunei solului și producțiunilor sale,
asupra caracterului locuitorilor sei și diverselor lor

industrii cari figureză in națiunea industrială din Pa-
latul Artelor liberale, in secțiunea agricolă din »quai
d'Orsay« și in secțiunea de pictură și sculptură din
Palatul Frumóselor-Arte.

Cursul dlui dr. Babeș. „Revista de medicină
veterinară«, sub direcțiunea unui comitet, compus
din mai mulți medici veterinari din București, având
in frunte pe dl Ion St. Furtună, a început publicarea
cursului de bacteriologie specială, prelucrat de espe-
rimentatorii : Pușcariu și Marinescu, după cursul dru-
lui Babeș.

Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn. Sub
acest titlu apare la Budapesta, sub redacțiunea dlui
profesor dr. Anton Hermann o revistă periodică pen-
tru etnologia popórelor din Ungaria și a țerilor din
impregiur. In broșura a treia, ce primirăm đilele
aceste, se cuprind multe lucrări interesante, între
cari găsim și niște studii asupra poesiei populare ro-
mâne. Constatăm cu bucurie, că cel puțin in nume-
rul acesta nu ne intimpină nenorocita ortografie etno-
logică a limbei noastre, inventată de dl Alexics.

O nouă revistă militară. In curând — la ince-
putul lui septembrie — va apăre la București o re-
vistă militară, care va publică toate operile mai prin-
cipale asupra artei militare ce es in străinătate.

Broșuri. Dl Ion N. Roman, unul din colabora-
torii noștri din Iași, a scos o broșură nouă acolo sub
titlul »Un respuns dlui Ion Gherea,« ca urmare la
polemica dintre dsa și dl Gherea, cu privire la di-
recțiia literară a revistei iașene »Contimporanul.« —
Dl N. Gabrielescu, architect in Iași, a publicat o bro-
șură intitulată : »Privire generală asupra monumen-
telor naționale și mijlocul de a impedeacă distruge-
rea lor.«

Teatru și musică.

Știri teatrale și musicale. Dna Romanescu și
dl Manolescu, artiști de frunte ai Teatrului Național
din București, au jucat până 'n săptămâna trecută la
Galați. — Dna Irina Vladaia a dat luni la 14/26 au-
gust un concert in reduta din Timișóra, cu concursul
dlor Lászlo și Karras.

Adunarea din Caransebeș a Societății pentru
fond de teatru român, după cum se vede din anun-
ciul oficial ce-l publicăm in nr. acesta, s'a amănat
din 9/21 septembrie, pe 17/29 septembrie. Amănarea
s'a făcut din cauza, că la 8/20 fiind tocmai rugă la
Chiseteu, corul vocal al plugarilor de acolo cu greu
s'ar fi putut presintă in 9/21 septembrie la Caransebeș,
ca să jöce piesa »Ruga dela Chiseteu.« Amănându-se
adunarea, corul va puté serbá acasă in tignă ruga,
cu care ocașiune, drept repetiție generală, va jucă
intăia óră piesa numită, indeletnicindu-se pentru un
public mai mare la săptămână in Caransebeș.

Teatrul Național din București. La 16/28 au-
gust se începură repetițiile ; până acum, scrie »Ro-
mênul«, nu se șcie cu ce piesă va incepe stagiunea.
Nici o piesă nouă n'a fost presintată direcțiunii până
acum. Prima piesă care s'a pus in studiu, e »Tartuffe«
de Molière.

Concertele dlui Burada. Dl Teodor T. Burada,
cunoscutul artist de violină și profesor al conserva-
torului din Iași, a întreprins o nouă călătorie artis-
tistică, și a dat in điaua de 28 iulie trecut, un con-
cert, in Kișineu, in folosul spitalului de copii de acolo.
Poporațiunea kișineuană, și in special Românii băș-
tinași, au salutat cu mare entusiasm aparițiunea pe
scenă a dlui Burada, cunoscut încă de mult acolo,
unde a mai cântat acum câțiva ani, in sala clubului,
și când, ca o dovédă de talentul și simpatia, ce a

Societății Filarmonice din Kișineu. Un potpuri național, în care se aflau doine, hori și mai multe cântece caracteristice românești, a fost primit de Românii de acolo cu un entuziasm indescribibil și aplause nenumărate, încât dl Burada, după cererea publicului a trebuit să mai repeteze încă odată acest potpuri. În aceste concerte, despre cari am mai vorbit, atât în Bucovina, cât și acum în Kișineu, dl Burada a fost acompaniat de tinerul și talentatul elev al conservatorului de muzică din Iași, dl Erico Mezzetti. Mai aflăm, că dl Burada va continua cu concertele sale prin diferite părți locuite de Români.

Teatru românesc la Brad. La 15/27 august s'a dat la Brad o reprezentațiune teatrală românească în otelul cel mare. S'au jucat piesele: »Remășagul« de V. Alecsandri și »Nu te jucă cu dracul« de I. Negruzzi. Au jucat următoarele dame: Amalia Albu, S. German, O. Boneu, L. Feier, E. Cutean și dnii I. Radu, I. Bogdan, A. Bogdan și I. Lup. După teatru urmă joc. Petrecerea s'a dat în folosul reuniunii învățătorilor români și al universitarilor săraci din părțile zarandane.

Coruri vocale din popor. *La Făget* corul bisericesc gr. or. român a dat duminică la 13/25 august, cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului, un concert și reprezentațiune teatrală, jucându-se piesa »Nunta țărănească« și cântându-se mai multe cvar-tete. — *In Chișoda* corul vocal al plugarilor români a dat la 15/27 august un concert, sub conducerea învățătorului Paul Ivi. — *In Măhala* junimea română școlară și adultă a dat la 15/27 august, cu ajutorul corului vocal al plugarilor români, o producțiune musicală-literară, după care a urmat petrecere cu joc.

Lăutarii români la Paris. La 2 august, st. n. administrațiunea esposițiunii universale dela Paris a distribuit, printr'un delegat al seu, medaliile și diplomele privitoare la rezultatul concursului musicilor. Pentru concursul la »naiu«, Angheluş Dinicu a primit medalia premiului întâiu cu diploma respectivă și deosebit o diplomă de onoare, ca resplată pentru superioritatea sa netăgăduită la acel instrument. Apoi Crăciunescu a primit diploma premiului al doilea pentru acelaș instrument. Pentru concursul musicilor, orchestra lăutarilor români obținând premiul al doilea, a primit pentru acesta o medalie de aur, ér vioristii Ciolacu, Dinicu și Pădurean au primit în parte câte o diplomă de onoare pentru deseversitul brio cu cari au executat solurile.

Reuniune de cântări în Șomcuta-mare. Ministrul de interne, contele Geza Teleky, carele totodată e și deputat al cercului Șomcuta-mare, a întărit statutele »Reuniunii de cântări a țeranilor gr. c. din Șomcuta-mare.«

Biserică și școlă.

Șciri bisericești și școlare. *Maj. Sa monarchul* a dăruit 100 de fl. pentru zidirea școlii gr. c. române din comuna Trie în Biharia. — *Pr. Ssa dl dr. Ioan Szabó*, episcopul Gherleji, în anul acesta implinește 40 ani, de când a fost numit episcop al acelei diecese. — *La Blaș* instalarea noilor canonici Ga. ril Pop și dr. Alesandru Grama, precum și promovarea celorlalți canonici, s'a făcut joi în 10/22 august. — *Dl Ioan Bartolomeiu*, secretar episcopesc în Caransebeș, a renunțat la postul seu.

Profesori noi. Dnii *dr. Ioan Trăilescu* și *dr. Ioan Putici* au fost aleși de consistorul aradan profesori pentru două catedre vacante la institutul teologic de

provisor medic seminarial și totodată profesor de igienă la semariul diecesan din Arad.

Adunarea învățătorilor din protopopiatul Seinelui și al Sătmăruului s'a ținut la 16 august în Seini, sub conducerea părintelui protopop Alessiu Berinde, care a ținut o cuvântare accentuând credința în Dumnezeu, speranța în viitor și iubirea nămului natal. Apoi s'a examinat progresul din toate școlile și s'au luat măsuri de îmbunătățire pentru viitor.

La Lpova în 18/30 august s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratul acela, sub presidiul părintelui protopresbiter Voicu Hamsea.

Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul Zărând va ține adunarea sa generală în zilele de 5, 6 și 7 septembrie n. în școlă din Brad, sub presidiul dlui Vasile R. Demian, notar dl Ioan German. Afară de alte afaceri, învățătorii G. Ignaton, A. Duma, I. Safta, O. Oprea, A. Vlad, G. Sunedrea, I. Bogdan, P. Gabor, A. Gavra vor ține prelegeri teoretice și practice.

Tipărirea cărților bisericești: Triodul, Orolgiul și Pentecostarul se continuă cu mare stăruință la Blaș. În aceste edițiuni corese după textul grecesc, scrie »Revista Catolică« publicul va vedea o limbă mai potrivită, decum eră ceea ce se străcurase în unele edițiuni anterioare.

Ce e nou?

Hymen. *Dna Aglaia Eminescu*, văduva repositului profesor Ion Drogli din Cernăuți, sora poetului Mihail Eminescu, s'a logodit cu locotenentul din Landwehrul austriac dl de Gareio. — *Dl Ioan Bocanici*, absolvent de teologie al diecesei Lugoș, la 4 august s'a cununat cu dșora Aurelia Olarescu din Valiôra. — *Dl Ion Petran*, teolog și filosof absolut, s'a logodit de fitore soție pe dșora Aurelia Onu din Covăsinț și în 5 sept. c. n. își va serba și cununia.

Șciri personale. *Principesa Siefania*, soția repositului arhiduce Rudolf, va merge la Sinaia îndată-ce regina se va rentorci din străinătate și va petrece acolo vr'o douăzeci de zile. — *Emeric Iosipovich* a fost numit ministru fără portofoiu croat-slavon-dalmatin, în locul lui Bedecovich, care a murit. — *Dl dr. Vas. Pap*, judecător la tribunalul din Sătoraljaújhely, a fost transferat ca jude suplent la tabla regescă din Budapesta. — *Dl dr. G. Crăinicean*, distinsul oculist din București, petrece acum la Iași, de unde va plecă la Paris, spre a lua parte la congresul de oftalmologie.

Asociațiunea transilvană. *Adunarea generală din Făgăraș* ținută în zilele de 28 și 29 august st. n. a reușit bine și-a votat 1000 fl. pentru încurajarea literaturii populare. Comitetul s'a constituit astfel: president George Barițiu, vice-president archimandritul dr. Ilarion Pușcariu, secretar I Ioan Popescu, secretar II dr. Ioan Crișan, cassar Gerasim Candrea, controlor Nicanor Frateș, bibliotecar Nicolae Togan; membri în comitet: br. David Ursu, Augustin Laday, Ioan Hania, Ilie Măcelariu, Parteniu Cosma, Ioan Rusu, Ioan Popescu, Zacharie Boiu, Nicanor Frateș, Iosif St. Șuluț, Ioan Creț, Ioan Pop de Galați. Suplenți: Leontin Simonescu, Gerasim Candrea, dr. Ioan Crișan, Moldovan, Maxim, Nic. Togan. — *Despărțământul Deva* a ținut adunarea sa generală în opidul Hunedôra la 6/18 august, sub presidiul protopresbiterului Ioan Păpău, directorul despărțământului. Secretarul despărțământului, dl Fr. H. Longin ceti raportul comitetului despre activitatea sa dela cea din anul 1906.

generală. Apoi dl George Muntean, teolog gr. c. din dieceasa Lugos, ceti lucrarea sa intitulată: »Ponderositatea căsătoriei pentru individ și stat.« S'a încasat dela membri noi și vechi suma de 153 fl. Comitetul despărțământului se constituie astfel: director Ioan Papiu, secretar dr. A. H. Longin, membri Romul Crainic, A. Păcurar, Ioan Pap, T. Tulia, Fr. Șinca, suplenți Fr. H. Longin și I. Simionas. In sfârșit dl Fr. H. Longin oferi un premiu de doi galbeni pentru acel învățător român de pe teritorul despărțământului, care in anul viitor va proba cel mai bun succes pe cariera sa. In aceeaș sêră damele române hunedorene au arangiat un bal in folosul reuniunii femeilor române din Deva.

Bal româneș in Marâmureș. Petrecerea de vêră, arangiată de tinerimea română din Marâmureș la hăile dela Breb, sub muntele Gutiu, la 12 august, a reușit fôrte bine, căci a luat parte flôrea clasei române inteligente din părțile acelea, in frunte cu dl deputat Petru Mihali, dl fise comitatens dr. Ioan Mihali, vicarul Titu Budu și alții. Numerul celor presinți s'a urcat peste 120; încât astfel de petrecere româneșcă nu s'a mai pomenit in Marâmureș de când cu balul adunării generale a Societății pentru fond de teatru român. Dintre damele care au luat parte se însamnă dômnele Iustina Mihali, Maria Pop din Sigeth, Cecilia Bud din Sat-Șugatag, Iulia Iody, Maria Pop din Budești, M. Mărginean din Văleni, Emilia Pap-Leményi din Baiasprîe, Maria Serbac din Vad, Elena Birlea din Berbești, Rosa Doros din Sat-Slatina. Etelea Doros din Breb, Elena Fet din Iood, Rosa Serbac, Rosa Fucec din Desești, Maria Zoicaș din Glod, Maria Gyenge din Harnicești, M. Breban din Cicarleu, I. Câmpean din Groși, Herczeg din Crăcești, Antonia Dragoș din Moiseu, Otilia Covaciu din Bârsana și dșôrele Ema Serbac, Ana Pop, Cornelia Coracioni, Ana Bud, Malvina Gyenge, Ana Man, Dora Ivașco, Valeria Pop, Cornelia Zoicaș, Elena Roman, Susana Lazar, Lucreția Câmpean, Olga Horváth, Irina Bordeaux, Iulia Covaciu, Gizella Pop, Elena Fucec, Susana Herczeg, Maria Pop. Venitul curat, in folosul internatului din Sighet, s'a urcat la 100 fl.

Balul din Betlên, despre care mai scriserăm in fôia noastră, la 28 iuliu a reușit frumos, ceea ce se pôte atribui comitetului arangiator in frunte cu protopopul Grigoriu Pușcariu din Ciceu-Cristur, având secretar pe dl Simeon Moldovan și cassar pe dl Alecsa Morariu. Dintre dame au luat parte dômnele Maria Iuga din Arcalia, Iosefina Pop din Betlên, Mureșan din C. Lona, Todoran din Mahal și domnișôrele Laura Veturia Mureșan din Șirég, Cornelia Pușcariu din Țaga, Florica Diugan din Betlên, Sabina Rusu din Gherla, Maria Popovici din Brașfaleu, Maria Secui din Arpașteu, Anica Moldovan din Betlên, Maria Pop din Zagra, Lucreția Sigarteu din Șinterég, Maria Silvia Danila din Budateleac, Maria Cupcea din Odorheiu, Ludovica și Ana Rusu din Ida-mare. Venitul curat, 72 fl., s'a dat in folosul școliei române din localitate. Petrecerea a ținut până dimineță.

Petreceri de vêră. *La Lipova* junimea studiosă română de acolo și din giur a arangiat in 15/27 august un bal in otelul Archiducele Iosif și 'n folosul bisericeii gr. or. de acolo. Comitetul arangiator a fost compus din dnii Isidor Georgevici cand. not. president; Al. Brădean stud. med. secretar; Const. Putici stud. teol. cassar; Silviu Bichiceans tud. abs., Ioan Cismaș inv., Cons. Cismaș cano., Dem. Popovici stud. teol.; Octavian Putici stud. jur. — *La băile dela Chireu* (la Gherla) s'a dat in 15/27 august o petrecere de vêră in favorul bisericeii și școliei române gr. c. din Gherla. Presidentul comitetului arangiator a fost dl avocat Grigoriu Stețiu, secretar dl medic dr.

Emiliu F. Negruțiu, cassar dl Ioan Georgiu. — *In Cut* s'a dat la 27 august o petrecere de vêră, precedată de o producțiune declamatorică-teatrală, in folosul fondului școlar.

Șciri militare. *In armata comună* s'au numit: sublocotenent Arcadian Pop-Savin, elev al academieii militare din Viena la reg. 62 de inf.; cadeți Iosif Nemeș dela reg. 51, la reg. 85 de inf.; Luca Iovanovici dela reg. 64, la reg 53 de inf. — *La honveđi:* căpitan de cl. I, Moise Andreiu, la semibrigada 23; căpitani de cl. II Petru Baicu la semibrigada 24, Paul Fodor la semibrigada 23, Francisc Opra la semibrigada 23, Alesandru Stanciu la a 22; locotenent Anichidim Șoldea la semibrigada 23, Iuliu Boeriu sublocotenent in semibrig. 23.

Esposanții români. Din 600 de esposanți români la espositia universală din Paris, aprôpe 150 au obținut recompense, cum anunță o telegramă particulară, care adaugă că România e una din țêrile care a obținut cele mai multe recompense.

Numiri in Bucovina. *Dl N. Cocinski* adjunct la judecătoria din Stănești a fost numit in aceeaș calitate la Cernăuți. — *Dl dr. Ernest Mandicevski,* auscultant, s'a numit adjunct la judecătoria districtuală din Storojineț. — *Dl Vasile Iacobovici,* practicant in drept, a fost numit auscultant la tribunalul din Cernăuți.

Congresul orientaliștilor se va ținé in luna viitoare la Stockholm. A și sosit o mulțime de cărți și alte daruri pentru congres; principele indian Sourindro Mohn Tagore a trimis singur vr'o 500 de volume, intre cari sânt și multe manuscrise prețioșe. Chedivul Egiptului a trimis un op insemnat asupra Egiptului, in cinci volume mari. Va asistă și marele preot al bisericeii din Bombay, adorator al focului, carele in nume'le bisericeii sale va binecuvântă pe membri congresului in limba arabă. Tot el va ținé ș-o conferință asupra istoriei parsilor.

Instituirii. Comitele suprem al comitatului Sibiu a instituit provisoriu până la adunarea generală comitatensă pe vicenotarul al doile comitatens Stefan Stoica asesor la sedria orfanală, ér pe vicenotarul sedriei orfanale Ioan Creț vicenotar al doile comitatens.

Divort din mândrie. Un proces, a cărui causă este unică in felul ei, s'a pronunțat acum de curând intre doi tineri soți din lumea înaltă. Êtă cum s'a întemplat: Princesa S... dete nu de mult o serbare cu scop filantropic in castelul ei din parcul Fontainbleau. Intre alte petreceri ce se inventară cu această ocașie, fú și aceea, că cine are mai frumos pěr dintre femei, să fie încoronată. Bărbații se retraseră din salon, femeile își despletiră pêrul și un juriu compus adhoc, visită pêrul tuturor femeilor. Resultatul fu că drăguța comitesa Serrant luă premiul întéiu cu coronă. După terminarea concursului resultatul fu anunțat și bărbaților. Abiă că i se spuse comitelui Serrant că soția sa a fost fericita invingêtore, el dișe presidenteii juriului: »Dômna, această nu se pôte, sânteti greșită. Este adevêrat că soția mea e o femeie pěr drăguță, dar pêrul ei după cât șciu este scurt de tot. Nu cumva veți fi premiat pěr falș.« Această mărturisire, sinceră d'altfel, supêră atât de mult pe soția comitelui, încât ducându-se acasă, intentă numai decât divort bърbatului ei.

Rugina grâului. Cu toții șcim că grânele nôtstre de multe ori sufer de o bolă numită rugină, provocată p'alocurea din cauza umeđeii timpului. Mintea omenescă a scormonit leac contra ăstui reu și a propus: de a presără in crepatul primăverii ingrășăminte chimice azotôse peste grâne: dar esperința a probat că ăst precedeu e deșert și nu pôte opri in cale desvoltarea ruginei. De aceea pentru a opri in

mersu-i gigantic propagaarea ruginei, se recomandă sistemul cu frânghie. Adică, în fiecare dimineață, de noapte, scuturăm picăturile de apă ce stau picurate pe cereale prin ajutorul unei funii, pe care doi oameni o târâie pe deasupra grâului. Această frânghie, prin greutatea sa proprie și sgâncinătura ce i-o imprimă cei doi purtători, scutură după pai și foile grâului picăturile de rouă, a căror presință activă mai înainte rodnicia pagubosă a ruginei.

Balul din Reghin dat la 9 august în sala promenadei, de către inteligența română de acolo, a reușit foarte bine și a produs un venit curat de 125 fl. 85 cr. pentru scopul filantropic, căruia i s'a destinat: aproape o sută de părechi au jucat quadrillul prim, ér în pauză 9 tineri, sub conducerea dlui N. Duma, au represintat jocurile istorice Călușerul și Bătuta. Petrecerea a ținut până la 5 ore dimineața.

Un nou revolver. Căpitanul de artilerie Dimancea din armata română, precum anuțarăm în mai multe rânduri, a inventat un nou sistem de revolver. Ministreul de resbel studiând această invențiune, a comandat din noul revolver în Anglita 10,000 de bucăți. Fabricațiunea se va face sub direcțiunea inventatorului, care a și plecat acolo, dând înainte de plecare prietenilor sei din București un banchet de despărțire.

Cristofor Columb sfânt! După știrile ce vin din Italia, se crede că papa va oferi titlul de »venerabilis« lui Cristofor Columbus, în urma cărui titlu descoperitorul Americii va fi trecut apoi între sfinți. Deja 850 de episcopi, mitropoliți și patriarhi a cerut papei să facă acest lucru. Petițiua formală va fi înaintată papei de comitele Roselli.

Știri scurte *Strada-Eminescu* se va numi în București o stradă nouă în suburbia Dușumea. — În *Selagiu* a izbucnit băla pelagra, care este una dintre cele mai periculoase băle.

Neceleoge. *Maria Dudulescu* n. *Vălean*, soția preotului George Dudulescu din Miersig în Biharia, a încetat din viață la 11 l. c. r., după o suferință grea de două zile, lăsând în doliu, după o viață conjugală fericită abia de câteva luni, pe neconsolabilul ei soț, pe părintele seu George Vălean, căpitan pensionat în Viena, pe surorile Amalia și Georgina, pe unchiul seu Ieremie Vălean major în Sibiu cu familia, pe socrul Iosif și Iuliana Dudulescu, pe cumnații Adela și Gavril Dudulescu și pe numeroși consăngeni. — *Ioan Selagian*, un harnic învățator, în satul Cățelul-Român din Selagiu, a murit la 21 iulie, în etate de 28 ani. Reposatul a fost cassarul Reuniunii învățătorilor români din Selagiu și notarul Reuniunii filiale din Crasna.

M o d a.

Cu moda se petrece acelaș lucru ca și cu ideile care formeză curentele în omenire: fiecare creator seu creatore imaginează, inventeză, combină, esecută în cel mai profund mister, și ziua în care epifania se produce, se simte că toate forțele se atrag către acelaș punct. Moda represintată mai înteu printr'un mic număr inclină spre jupele dir ce în ce mai drepte. Acest număr a devenit acum legiune. Jupa dréptă, în general de stofă môle, cade drept în lungul corpului. Această jupă este încreșită la talie în cute strînse seu dispuse în cute mari tunde pentru vârgăturile mari și în cute mici pentru stofele ușore. Această din urmă dispozițiune va fi adoptată mai în general pentru rochiile de veră.

Talia totdeuna lungă, este scurlată în aparență numai de centurile de panglică, dublate în înălțime. Se ved tot felul de mâneci: câte unele strînse aproape de mână și largi și încreșite dela umér până la cot.

Pentru toaletele de gală se va purta mânecelul în bufante mari până la cot; cu mânecelul lungi se pörtă un volan de dantelă mărunțică. Mânecelul mai în general adoptate sânt drepte cu bufante *jokey*. Ancă o frumoșă mânecă: puțin largă, cu capetului plisat, formând pe umér evantaliu.

Cele mai multe din corsagiuri au o lungime mare garnisată fie cu dantelă flotantă, fie cu o bandă de muselină de mătase brodată seu pu; de o culóre clară, alta de cât a rochiei, și de cele mai de multe ori continându-se în *jabot* peste fața bustului. Când corsagiul e drept, gulerul asemenea drept, rădicat, este totdeuna la modă.

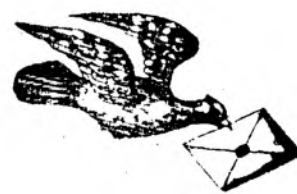
F. Bl.

Higienă.

Vindecarea difteriei prin pucioșă. Un medic englez afirmă că pucioșă vindecă infecțiunile difterice, crupul, cu siguranță întrebuintându-se în modurile următoare: Prin suflarea în gâtul bolnavului a flórei de pucioșă; prin gargarisme, seu mai bine dându-se pacientului, din cias în cias, câte o linguriță din o poțiune compusă din flóre de pucioșă, ciocolată pisată și glicerina.

Măsuri contra asfíxiei din căldură. Asfíxiatul se pune jos la un loc răcoros, i se scot hainele și i se frécă tare spinarea și picioarele dela genuchi în jos, ca să se provóce reintórcerea șângeului în periferiă. I se dă cu lingura o beutură răcoroșă, ca limonadă, seu în lipsă de lámâi, apă în care va fi pus câteva picături de oțet, cu care se frécă puțin și fruntea bolnavului. Decă nu va avé sudóre, i se va udă capul repetat cu apă rece.

Poșta Redacțiunii.

Fantasia. Aveți dreptate. Tot începutul e greu.
Graț. Nu putem întrebuintă versurile trimise.
Odată și ali. Idee vechie.
Ețica românii. Vom alege din doinele trimise. Economul acela n'a spus adevérul, qicend că le-a compus el, căci unele sânt cunoscute de mult din alte părți.

S'a dus. Nu o putem întrebuintă.

Călindarul săptămânei.

Ziua sêpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dum. 12 dupa Rusali, Ev. dela Mateiu c. 19, gl 3, a inv. 1.			[res. ap.
Duminică	20 Prof. Samuil	1 Sept. Egidin	5 20 6 39
Luni	21 Apost. Tade	2 Efraim	5 21 6 38
Marti	22 Mart. Agatonicu	3 Serafina	5 22 6 35
Mercuri	23 Mart. Lupu	4 Rosalia	5 23 6 31
Joi	24 Mart. Eutichie	5 Natanu	5 24 6 32
Vineri	25 Apost. Vartolomei	6 Magau	5 26 6 29
Sâmbătă	26 Mart. Adrian si Natalia	7 Regina	5 27 6 28

Avís. *Trecend secerișul, ba și călcatul, rugăm pe aceia cari ancă nu ș-au achitat abonamentele, să binevoiescă a ni le trimite, în săptămâna acésta, ca să nu fim siliți a le încassá prin ramburse poștal e.*

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Húgel în Oradea-mare.